

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Mf Гетяна МІРОШНИЧЕНКО

«28» *серпня* 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА
XX СТ.**

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>29 Міжнародні відносини</u>
Спеціальність	<u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Освітня програма	<u>«Міжнародні відносини»</u>
Вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
Факультет	<u>Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу</u>

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

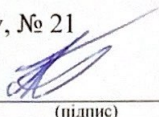
Розробники програми:

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри міжнародних відносин Віталій СОЛОВИХ

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від «27» серпня 2024 року, № 21

В.о. завідувача кафедри

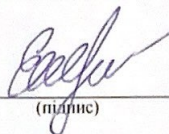

Ірина ПЕРЕСИПКІНА

(підпис)

Програму погоджено з гарантами освітніх програм

Гарант освітньої програми «Міжнародні відносини» першого (бакалаврського) рівня

Євгенія СОЛОВИХ

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Олена МИКОЛЕНКО

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Міжнародні відносини та світова політика ХХ ст.**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «**Міжнародні відносини**» підготовки **бакалавра** за спеціальністю **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців належних знань, формуванні вмінь і навичок у студентів щодо визначення основних тенденцій та особливостей розвитку міжнародних відносин у ХХ ст. і виявлення закономірностей та особливостей сучасної світової політики.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є формування:

– загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

– спеціальних (фахових) компетентностей

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год	год.
Індивідуальні завдання	
Курсова робота 30 - год.	

1.6. Заплановані результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Ялтинсько-Потсдамська конференція у становленні післявоєнної біполярності світу

Вихід на перші ролі у світовій політиці США та СРСР після Другої світової війни. Формування двох центрів глобальної політики. Структура біполярності та багатополярності в системі міжнародних відносин. Геополітичний глобалізм США. Європейське питання у світовій політиці. Стагнація колоніальної системи і біполярність. Проблеми повоєнного устрою в системі ялтинських рішень. Непорушність кордонів на Сході та Заході - основа повоєнного світопорядку. Створення ООН як наслідок виникнення нового співвідношення сил та інноваційний інструмент у глобальній регуляції міжнародних відносин. Інтеграція і міждержавне суперництво країн Заходу. Світові валютно-фінансові та економічні інститути: МВФ, МАБР, ГАТТ, Бреттонвудська валютна система та ін. Авторитарна біполярність як основний принцип регулювання повоєнних міжнародних відносин - результат становлення Ялтинсько-Потсдамського порядку.

Тема 2. Міжнародні відносини повоєнного етапу в Європі та на Далекому Сході

Держави антигітлерівської коаліції і основні проблеми вирішення післявоєнного мирного врегулювання. Вирішення союзниками німецького питання в Європі. Нарада міністрів закордонних справ СРСР, США та Великої Британії в Москві. Участь України у розв'язанні міжнародних проблем поза ООН. Паризька конференція 1946 року. Мирні угоди з колишніми союзниками Німеччини. Територіальні зміни в Європі після Другої світової війни. Проблема Трієсту. Дунайська конференція. Австрійська проблема в міжнародних відносинах. Державна угода з Австрією.

Специфіка розстановки сил на Далекому Сході після капітуляції Японії. Проблема радянської окупації Курильських островів. Радянсько-американські розбіжності у питанні післявоєнного розвитку Японії. Створення Далекосхідної комісії та Союзної Ради для Японії. Прийняття конституції Японії. Конференція у Сан-Франциско 1951 року і підписання мирного договору.

Тема 3. «Холодна війна» як складова міжнародної політики ХХ ст. Проблеми блокового протистояння

Етимологічна та суттєва специфіка виникнення поняття «холодна війна», її вплив як феномена на розвиток міжнародних відносин. Увертюра «холодної війни»: промова Сталіна на зборах виборців у Москві (лютий 1946 р.) і промова У. Черчилля у Фултоні (березень 1946 р.).

Конфронтаційний курс СРСР і США на закріплення своїх позицій у Європі. Доктрина «стримування». США та СРСР на шляху гонки озброєнь. «Доктрина Трумена». «План Маршалла». Паризька конференція. Створення ОЕЕС, КОКОМ. Утворення Комінформу. Створення РЕВ і сателізація країн Центральної та Південно-Східної Європи. Берлінська криза (1948). Розкол Німеччини та Європи. Європейські та атлантичні концепції безпеки. Дюнкеркський договір. Брюссельський пакт і створення Західного союзу, резолюція Ванденберга. Створення НАТО. Остаточне перетворення «холодної війни» на домінуючий фактор світової політики.

СРСР *visa* НАТО, спроби розпуску і пропозиція про вступ. Доктрина «визволення». Поправка Керстена. Розширення НАТО. Реакція СРСР: денонсація союзницьких договорів з Британією та Францією. Створення Організації Варшавського Договору (ОВД). Завершення структурного закріплення блокової біполярності.

Тема 4. Німеччина в системі міжнародних відносин другої половини ХХ ст.

Політика союзників щодо Німеччини. Об'єднання зон окупації. Берлінська криза 1948 р. Утворення ФРН і НДР. Боннський і Паризький договори 1952 р. Невдача проекту Європейського оборонного співтовариства (1954). «План Шумана». «План Плевена». Утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі. Курс СРСР на подальше поглиблення розколу Німеччини. «План Ідена». Паризькі угоди 1954 р. Вступ ФРН до НАТО. «Доктрина Хальштейна». Встановлення дипломатичних відносин між СРСР і ФРН. Берлінська криза 1958–1961 рр.

Тема 5. ООН як головний інститут урегулювання міжнародних конфліктів і формування міжнародної політики ХХ ст.

Утворення ООН. Конференція у Сан-Франціско. Ухвалення Статуту ООН. Початок діяльності ООН в умовах «холодної війни». Основи її миротворчої діяльності та операції з підтримання миру. ООН та арабо-ізраїльський конфлікт. Створення надзвичайних сил ООН. Операція ООН у Конго. ООН і проблема роззброєння. Комісія з атомної енергії. План Баруха. Договір про Антарктиду (1959). ООН і боротьба проти колоніалізму. Міжнародна система опіки ООН. Проблема деколонізації в роботі ООН. Прийняття декларації про надання незалежності колоніальним народам і країнам. Роль ООН у прийнятті загальної Декларації прав людини (1948). ООН і боротьба проти колоніалізму. Міжнародна система опіки ООН. Проблема деколонізації в роботі ООН. Прийняття декларації про надання незалежності колоніальним народам і країнам. Роль ООН у прийнятті загальної Декларації прав людини (1948).

Тема 6. Радянсько-американські відносини 60–80-х років

Стан радянсько-американських відносин на межі 50–60-х років. Офіційний візит у США Глави радянського уряду М. С. Хрущова. Казус «Пауерса» і зрив наради в Парижі. «Нові рубежі» зовнішньополітичного курсу адміністрації Дж. Ф. Кеннеді. Зустріч у Відні (червень 1961 р.). Карибська криза, розвиток і принципи її врегулювання. Перший етап на шляху обмеження гонки озброєнь. Прихід до влади Л. Джонсона. Агресія США у В'єтнамі. Обрання Р. Ніксона президентом США. Другий етап обмеження стратегічних озброєнь (ОСО-1), переговори у Гельсінкі, Відні, Московська угода (1972). Коопераційність у взаємовідносинах СРСР і США. Поправка Джексона - Венніка. Радянсько-американські економічні та торговельні відносини в 70-ті роки. Прихід у Білий дім адміністрації Д. Картера. Ускладнення позитивного розвитку відносин між СРСР і США. Договір ОСО-2 і проблема його ратифікації. Вплив вступу радянського військового контингенту в Афганістан (1979) на радянсько-американські відносини. Нератифікація договору ОСО-2. «Хрестовий похід» Р. Рейгана проти комунізму, бойкот Олімпіади в СРСР. Пауза у самітах між СРСР, США та західними державами. «Стратегічна оборонна ініціатива» США (СОІ) у контексті відносин з СРСР. Полівекторність наслідків «афганського питання» для міжнародного реноме СРСР. Афганський вимір у радянсько-американських відносинах. Розміщення в Європі ракет середньої та меншої дальності й позиції США і СРСР з цього питання. Інцидент з південнокорейським літаком над Сахаліном, маневри НАТО «Ейбл Арчер» і очікування в СРСР нападу. Проголошення Р. Рейганом СРСР «імперією зла».

Перші ознаки відновлення «великої розрядки». Нова політика М. С. Горбачова і кризові явища в діяльності РЕВ та ОВД. Зменшення загрози ядерної війни. Саміти в Женеві (1985) і Рейк'явіку (1986). Крах політики СРСР в Афганістані, виведення військ і конференція в Женеві (1988). Переговори СРСР і США про ракетно-ядерне роззброєння, заходи зміцнення безпеки в Європі. Розпад СРСР і розпуск ОВД і РЕВ. Позиція США.

Тема 7. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Загальноєвропейські процеси 60–70-х років ХХ ст.

Підвищення ролі Західної Європи в міжнародних відносинах. Курс Франції на розрядку та співробітництво від Атлантики до Уралу. Візит Ш. де Голля до СРСР у 1966 р. Підписання радянсько-французької декларації 13 жовтня 1970 р. у Москві. «Нова східна політика ФРН». Підписання Московського договору між СРСР і ФРН (1970) і договорів ФРН з ПНР, НДР, ЧССР. Підписання Чотиристоронньої угоди про Західний Берлін. Проблема європейської безпеки в діяльності ОВД і НАТО. Будапештський саміт ОВД 1969 р. Декларація Брюссельської (1969) сесії ради НАТО. Брюссельська сесія ради НАТО (1971). Боннська сесія Ради НАТО (1972) і

рішення про участь західних країн у підготовці загальноєвропейської наради.

Перший етап наради в Гельсінкі (1973) - проекти документів. Другий етап (Женева, 1973–1975 рр.) - створення Координаційного комітету і комісій («кошиків»). Заключний етап НБСЄ (1975) у Гельсінкі. Зміст Заключного акта НБСЄ у Гельсінкі. Труднощі з реалізацією ряду положень Гельсінської наради. Проблема захисту прав людини. Криза розрядки і країни Західної Європи. Модернізація СРСР своїх ракет середньої дальності та «подвійне рішення» НАТО. Проблема скорочень звичайних озброєнь у Центральній Європі.

Тема 8. Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням

Спроби призупинення гонки озброєнь на рубежі 50–60-х років. Московський договір про припинення випробувань ядерної зброї у трьох середовищах (1963). Створення зон, вільних від ракетно-ядерної зброї. «План Рапацького». Конвенція про заборону розробки і виробництва бактеріологічної та токсичної зброї (1972). Договір про заборону розміщення ядерної зброї на дні морів та океанів (1971). Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968), інші угоди. Проблема обмежень стратегічних озброєнь. Угода ОСО-1 і договір щодо ПРО. Договір про ОСО-2. Початок переговорів про заборону хімічної зброї. Заходи зміцнення довіри у військовій сфері. Принцип «транспарентності» у будівництві збройних сил і оборонних заходах (1990).

Тема 9. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років

Декларація про деколонізацію в ООН. Друга і третя хвилі деколонізації. Виникнення і розвиток ідеології та практики Руху неприєднання. Перша конференція країн, що не приєднались у Белграді (1961). Структурні аспекти оформлення і еволюція Руху неприєднання. Глобально-політичний зміст національно-визвольної хвилі. Перехід «третього світу» у поле боротьби між Сходом і Заходом. Створення осі «Північ - Південь». Проблема Нового міжнародного економічного порядку.

Тема 10. Особливості діяльності ООН у роки «великої розрядки»

Зміцнення правової бази миротворчої діяльності ООН. Декларація 1965 р. про невтручання у внутрішні справи держав. Декларація 1970 р. про зміцнення міжнародної безпеки. Декларація 1970 р. про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин і співробітництва між державами згідно зі Статутом ООН. Визначення агресії (1974). Декларація 1977 р. про поглиблення і зміцнення детанту. Два курси в ООН при вирішенні проблем роззброєння і безпеки. Формування механізму ООН з питань роззброєння. Перша Спеціальна сесія Генеральної асамблеї з

роззброєння (1979). Створення центру з роззброєння. Проблеми деколонізації в ООН: проблема незалежності Намібії, Рада ООН у справах Намібії, боротьба проти апартеїду, проблема санкцій проти Південної Африки. Механізм ООН з питань економічного і соціального розвитку. Спеціальна сесія Генеральної асамблеї з проблем розвитку (1974). ООН і новий міжнародний економічний порядок. Хартія економічних прав і обов'язків держав (1974). Друга Спеціальна сесія Генеральної асамблеї з розвитку (1975). Спеціалізовані установи ООН. Програма розвитку ООН. ООН і соціальний розвиток. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Соціальна діяльність підрозділів ООН.

Тема 11. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення «холодної війни»

Дезінтеграція СРСР. Створення СНД і позиція Заходу. Біловезька та Алма-Атинська угоди. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах двополюсної структури повоєнних міжнародних відносин. Росія і проблема правонаступництва СРСР. Позиції Росії та України. Значення незалежності України для Європи. Європейська та євразійська орієнтації на колишньому радянському просторі. Системоутворююча роль світових війн ХХ ст. Військовий і силовий потенціал - головний вимір великодержавності. Завершення ери «холодної війни» і припинення існування «Ялтинсько-Потсдамського порядку». США як єдина наддержава і специфіка їх політики. Вплив США на міжнародні фінансові інститути і вибір пріоритетів у поданні економічної допомоги. Оголошення економічних санкцій - популярний інструмент у зовнішньополітичному арсеналі США. Американська культурна експансія. Трагічні події у Вашингтоні та Нью-Йорку 11 вересня 2001 р. і їх вплив на зміну політичного балансу сил, що діє в багатополярній системі міжнародних відносин. Кінець монополярності у світовій політиці. Система дій США проти світового тероризму. Воєнні дії в Афганістані, поразка руху Талібан. Понятійна диверсифікація «наддержава» і «велика держава» в еволюційній системі міжнародних відносин. Тенденції Росії зберегти позиції наддержави. Політичний і економічний вплив Німеччини в Європі. Співробітництво і суперництво між Німеччиною, Францією та Великою Британією. Їх відносини із США.

Одержання країнами ЦПСЄ і Балтії асоційованого статусу в ЄС. «Карт-бланш» для Чехії, Польщі, Угорщини щодо входження до НАТО. Розширення НАТО на Схід. Агресія НАТО проти Югославії. «Петля Примакова». Перспективи розширення ЄС, перехід з 1 січня 2002 р. на євро. Конвергенція Сходу і Заходу в Європі. Роль Бразилії та Аргентини в Латинській Америці. Аргентинський дефолт (кінець 2001 - початок 2002 р.). Реформи в Китаї і піднесення його престижу на міжнародній арені. Взаємовідносини Китаю і США. Розвиток Індії, Пакистану і Індонезії.

«Азійські тигри», їх міжнародне становище. Фінансова криза 1997 р. та її наслідки. Японія у світі. Вісь Японія - США. Легітимізація статусу «велика держава» і РБ ООН. Взаємозалежність країн і процеси інтеграції та дезінтеграції. Маастрихтська угода (1992) і проблеми європейської інтеграції. США і західноєвропейська інтеграція. США і нові незалежні держави. Колонії і метрополії в системі інтеграційних процесів. Статус «регіональної наддержави».

Тема 12. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку

Ракетно-ядерна зброя в Україні, Білорусі та Казахстані й контекст нерозповсюдження ядерної зброї. Позиції США, Росії та України. Договір від 14 січня 1994 р. і відмова України від ядерної зброї. Гарантії безпеки ядерних держав. Продовження процесу скорочення наступальних ракет між Росією і США. Підписання договорів СНО-1 і СНО-2. Приєднання України до договору СНО-1. Зменшення кількості звичайних озброєнь в Європі та скорочення чисельності особового складу Збройних сил (1992). Трансформація договору про ЗЗС в Європі після розпаду ОВД та СРСР. Безстроковий термін ДНЯЗ (конференція 1995 р.). Відмова від воєнних програм ПАР. Гонка ядерних озброєнь між Індією та Пакистаном (90-ті роки). Конференція 1993 року про заборону хімічної зброї. Зміни в НАТО. Проблема розширення НАТО на Схід. РПАС і РЄАП. Хартія Україна - НАТО. Взаємовідносини НАТО і НБСЄ. Перетворення НБСЄ на ОБСЄ. Саміти в Будапешті та Лісабоні. Модель європейської безпеки (Копенгаген, 1997 р.). Заходи попередження розповсюдження звичайної зброї в багатополлярному світі. «Хрестовий похід» проти тероризму після подій 11 вересня 2001 р. у США. «Доктрина інтервенціонізму» Дж. Буша-молодшого як інструмент впливу на країни «вісі зла», її суттєві характеристики.

Тема 13. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополлярності

Ізраїльсько-палестинські переговори у 90-х роках. Відносини між ОВП і урядом Ізраїлю. Проблеми автономії і державотворення на арабській території Палестини. Діяльність «Хамаз» і «Хезболла». Нова фаза замкненого кола насильства в ізраїльсько-палестинській конфронтації на початку XXI ст. (2001–2002). Позиції США і Росії з близькосхідної проблеми. «Іракський синдром» після завершення операції «Буря в пустелі». Програма ООН і МАГАТЕ з ліквідації зброї масового знищення в Іраку. Економічні санкції проти Іраку. Громадянська війна в Афганістані у 90-х роках. Рух талібан та вахабізм у системі світового тероризму. Бойові операції США і військ Північного альянсу проти талібів. Створення тимчасової адміністрації у країні на чолі з Х. Карзаєм. Курдське питання. Прагматичний підхід Китаю до країн Заходу в 90-х роках. Проблема прав

людини. Діяльність Далай Лами. Принцип «дві системи - одна держава» для вирішення проблеми Тайваню. Розвиток АСЕАН. Протистояння двох Кореї. КНДР і створення ракетного потенціалу. Візит Кім Чен Іра до Москви. Кореїська республіка - могутня індустріальна держава. Проблема Кашміру в сучасних відносинах Індії і Пакистану. Тамільська організація у Шрі-Ланці. Створення Асоціації регіонального співробітництва в Південній Азії. Загибель Індіри і Раджава Ганді. Ядерні випробування в Індії та Пакистані (1998), їх військове протистояння на початку ХХІ ст. Діяльність ОАД. Інтеграційні процеси НАФТА. Збройна боротьба в Латинській Америці (Перу, Колумбія). Наркобізнес і США. Куба і США. Нова економічна політика та закордонні поїздки Ф. Кастро. Візит Папи Іоанна-Павла II на Кубу (1998). Територіальні проблеми у відносинах між латиноамериканськими країнами. Переворот у Гаїті 1991 р. і дії ОАД, ООН і США. Громадянська війна в Ефіопії і Сомалі. Перемога Еритреї у війні з урядом Менгісту Хайле Маріама в Аддис-Абебі. Провал спроб ООН і США припинити громадянську війну в Сомалі. Взаємний геноцид між хуту і тутсі в Руанді. Трибунал в Аруші (Танзанія). Збройний виступ проти Дж. Мобуту на чолі з Л. Кабілою в Конго. Стабілізація становища в Конго і африканські країни наприкінці 90-х років. Громадянська війна в Сьєрра-Леоне, Ліберії і спроби міжафриканських сил щодо її врегулювання. Роль Нігерії. Проблеми її демократизації. Діяльність ОАЄ у нових умовах. Невирішеність проблеми Західної Сахари. Курс ПАР в останній період режиму апартеїду. Нові принципи в політиці «білої меншості». Н. Мандела - президент ПАР. «Оновлена» ПАР і країни Заходу.

Тема 14. Україна в контексті міжнародних відносин наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.

Проголошення незалежності України і початок її зовнішньої політики. Інституалізація і створення інфраструктури розвитку двосторонніх відносин. «Основні напрями зовнішньої політики України» (1993). Діаспора в системі зовнішньої політики України. Зовнішньоекономічна діяльність України. Відмова від ядерної зброї і гарантії безпеки після приєднання до ДНЯЗ. Україна у ключових геополітичних контурах міжнародних відносин. Україна і геополітичні пріоритети основних напрямів зовнішньополітичної діяльності: Україна - США - Євроатлантична спільнота; Україна - ісламський світ - Російська Федерація; Україна - країни Азійсько-Тихоокеанського регіону. Регіональні напрями і специфіка геополітичної стратегії та зовнішньої політики України: північно-східний вектор (Російська Федерація, відносини з країнами СНД); євроатлантичний вектор (країни Західної Європи та інтеграція в європейські інститути, США і Канада, євроатлантичні структури); Центральна та Південно-Східна Європа і країни Балтії; Чорноморський регіон; південно-східний вектор; Азійсько-Тихоокеанський регіон. Зовнішньополітичні ініціативи України в ООН.

Участь українських військовослужбовців у миротворчих операціях. Роль українського фактора в системі стабільності в Європі.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Ялтинсько-Потсдамська конференція у становленні поствоєнної біполярності світу	4	2	2			
Тема 2. Міжнародні відносини повоєнного етапу в Європі та на Далекому Сході	8	2	2			4
Тема 3. «Холодна війна» як складова міжнародної політики ХХ ст. Проблеми блокового протистояння	8	2	2			4
Тема 4. Німеччина в системі міжнародних відносин другої половини ХХ ст.	8	2	2			4
Тема 5. ООН як головний інститут врегулювання міжнародних конфліктів і формування міжнародної політики ХХ ст.	8	2	2			4
Тема 6. Радянсько-американські відносини 60–80-х років	8	2	2			4
Тема 7. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Загальноєвропейські процеси 60–70-х років ХХ ст.	8	2	2			4
Тема 8. Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням	6	2	2			2
Тема 9. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років	4	2	2			
Тема 10. Особливості діяльності ООН у роки «великої розрядки»	4	2	2			

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Тема 11. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення «холодної війни»	4	2	2			
Тема 12. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку	4	2	2			
Тема 13. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополлярності	8	4	4			
Тема 14. Україна в контексті міжнародних відносин наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.	8	4	4			
Курсова робота	30				30	
Разом	120	32	32		30	26

семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ялтинсько-Потсдамська конференція у становленні післявоєнної біполярності світу	2
2	Тема 2. Міжнародні відносини повоєнного етапу в Європі та на Далекому Сході	2
3	Тема 3. «Холодна війна» як складова міжнародної політики ХХ ст. Проблеми блокового протистояння	2
4	Тема 4. Німеччина в системі міжнародних відносин другої половини ХХ ст.	2
5	Тема 5. ООН як головний інститут врегулювання міжнародних конфліктів і формування міжнародної політики ХХ ст.	2
6	Тема 6. Радянсько-американські відносини 60–80-х років	2
7	Тема 7. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Загальноєвропейські процеси 60–70-х років ХХ ст.	2
8	Тема 8. Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням	2
9	Тема 9. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років	2

10	Тема 10. Особливості діяльності ООН у роки «великої розрядки»	2
11	Тема 11. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення «холодної війни»	2
12	Тема 12. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку	2
13	Тема 13. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополлярності	4
14	Тема 14. Україна в контексті міжнародних відносин наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.	4
	Разом	32

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТА

№ /П	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 2. Міжнародні відносини повоєнного етапу в Європі та на Далекому Сході Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	4
2	Тема 3. «Холодна війна» як складова міжнародної політики ХХ ст. Проблеми блокового протистояння Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	4
3	Тема 4. Німеччина в системі міжнародних відносин другої половини ХХ ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	4
4	Тема 5. ООН як головний інститут врегулювання міжнародних конфліктів і формування міжнародної політики ХХ ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	4
5	Тема 6. Радянсько-американські відносини 60–80-х років Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	4
6	Тема 7. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Загальноєвропейські процеси 60–70-х років ХХ ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних	4

	видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	
7	Тема 8. Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	2
	Разом	26

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання, відповідно до навчального плану, виконується у вигляді курсової роботи.

Курсова робота здійснюється у вигляді проекту.

Завдання для проекту.

1. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів після Другої світової війни.

2. Холодна війна: причини, етапи та наслідки для міжнародних відносин.

3. Доктрина стримування: політика США щодо СРСР у другій половині ХХ століття.

4. Формування і розвиток НАТО: його роль у світовій політиці.

5. Розпад колоніальних імперій і деколонізація: вплив на глобальну політику.

6. Конфлікт на Близькому Сході: ізраїльсько-арабські війни та їхній вплив на міжнародні відносини.

7. Кубинська ракетна криза 1962 року: загроза ядерної війни і дипломатичне вирішення.

8. Політика розрядки в міжнародних відносинах: аналіз періоду 1970-х років.

9. Європейська інтеграція: утворення Європейського економічного співтовариства та його еволюція до ЄС.

10. Постанова країн третього світу та їх роль у міжнародній політиці.

11. Роль міжнародних організацій у подоланні глобальних проблем ХХ століття.

12. Китайсько-радянський конфлікт та його вплив на світову політику в 1960-1970-х роках.

13. Формування руху неприєднання і його роль у міжнародних відносинах.

14. Падіння Берлінської стіни і об'єднання Німеччини: вплив на Європу і світ.

15. В'єтнамська війна та її вплив на міжнародні відносини і внутрішню політику США.

16. Політика ядерного нерозповсюдження: Договір про нерозповсюдження ядерної зброї та його наслідки.

17. Суецька криза 1956 року: вплив на міжнародні відносини та статус європейських держав.

18. Політика США щодо Латинської Америки в другій половині ХХ століття.

19. Роль міжнародної допомоги та розвитку у глобальній політиці другої половини ХХ століття.

20. Розпад СРСР і формування нової геополітичної реальності в Європі та Азії.

21. Афганська війна 1979-1989 років: міжнародний контекст і наслідки.

22. Революція в Ірані 1979 року та її вплив на міжнародні відносини на Близькому Сході.

23. Міжнародні економічні санкції як інструмент тиску у світовій політиці другої половини ХХ століття.

24. Постання екологічного руху та його вплив на міжнародні відносини.

25. Розвиток міжнародного тероризму та його вплив на світову політику у 1970-1980-х роках.

26. Політичні наслідки Карибської кризи для міжнародної системи безпеки.

27. Роль Франції та Шарля де Голля у формуванні незалежної зовнішньої політики Франції.

28. Політика США у Східній Азії під час Корейської війни: аналіз і наслідки.

29. Дипломатія західноєвропейських країн у контексті розрядки у 1970-ті роки.

30. Біполярна система міжнародних відносин: її кінець і постання нових центрів сили.

Необхідно обрати один із запропонованих напрямків та розкрити обрану тему.

Вимоги до оформлення.

Курсова робота має містити 4 складові вступ, основна частина, висновки та список використаних джерел. Оформлена відповідно до чинних вимог щодо робіт такого рівня.

Обсяг курсової роботи до 20 стор. тексту.

Максимальна оцінка за курсову роботу 20 балів.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

**Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за
освітньою компонентою**

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01.	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН02.	Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН03.	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН13.	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота

		дослідження, її презентація	
РН23.	Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 40.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума модульних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета складає три запитання. Оцінювання відповідей на них складає по 15, 15 та 10 балів відповідно.

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму залікового білета (білет містить 20 тестових завдань, студент отримує 2 бали за кожну вірну відповідь).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає роботу та отримує загальну нульову оцінку (0).

Екзаменаційна робота здається дистанційно **на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Міжнародні відносини та зовнішня політика ХХ ст.»

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 5 (9) семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання															Разом	Екз роб ота	Су ма
Т .1	Т .2	Т .3	Т .4	Т .5	Т .6	Т .7	Т .8	Т 9	Т 1 0	Т 1 1	Т 1 2	Т 1 3	Т 1 4	курс ова			
2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	20			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирьох рівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	не задовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи. К.: Видавництво Фабула, 2018. 288 с.
2. Іваницька О.П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
3. Історія міжнародних відносин : підруч. І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва , М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
4. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Видавництво Наш Формат, 2017. 320 с.
5. Лісовський П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація. Навч. посіб. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.

6. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник. Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
7. American Cold War strategy: interpreting NSC 68 / Ed. by E.R. May. - Boston, 1993.
8. Crockatt R. The fifty years war: the United States and the Soviet Union in world politics, 1941-1991. - L.; N.-Y., 2015.
9. Gaddis J.L. We now know: rethinking Cold War history. - Oxford, 1997.
10. Gates R.M. From the shadows: the ultimate insider's story of five presidents and how they won the Cold War. - N.-Y., 2016.
11. Whitfield S. J. The culture of the Cold War. - Baltimore, 2016.
12. Zubok V., Pleshakov C. Inside the Kremlin's cold war: from Stalin to Khrushchev. - Cambridge, 2016.

Допоміжна література

1. Булик М.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика Китаю в історичній ретроспективі : навч. посібник / М.В. Булик, Н.В. Гаврилова ; М-во освіти і науки України, Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т. Київ : Ліра-К, 2021. 232 с.
2. Горобець І.В. Процеси формування системи регіональної безпеки в Південній Азії (початок 1990-х – середина 2010-х років). Кив: Міленіум, 2017 р., 418 с.
3. Декларація про встановлення фактів Організацією Об'єднаних Націй в галузі підтримання міжнародного миру та безпеки 1991 р. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id204113>
4. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) : Договір Європейського економічного співтовариства від 25 берез. 1957 р. : станом на 1 січ. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text (дата звернення: 10.12.2022)
5. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. 21.12.1965. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_105
6. Північноатлантичний договір від 4 квітня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008#Text

7. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09 травня 1992 р. : станом на 29 жовт. 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text.
8. Стародубець Г. Міжнародна політика періоду завершення Другої світової війни в оцінці ідеологів українського повстанського руху. Емінак. № 1 (21), січ. - берез., т. 2. С. 56–61.
9. Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.
10. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні відносини. ХХ століття. - К., 2019.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

http://st.zu.edu.ua/polit/metod_posib.htm
<http://shop.bambook.com/scripts/pos.showitem?v=2&ite=30816>
http://www.krok.edu.ua/kafedry/guman_disc/guman_disc.htm
http://www.krok.edu.ua/kafedry/guman_disc/discipliny/2.htm
http://www.franko.lviv.ua/faculty/pravo/politologiya_literatura.doc
http://dmmi.edu.ua/ucheba/facultets/met/mcm/dom/sem_7/polit.htm
<http://www.dgmi.edu.ua/ucheba/institutes/app/ema/predm/politologia.html>
http://www.znannya.org.ua/post/2/26_1.htm
<http://www.poglyad.com/others/?PHPSESSID=c0136f1f33588c4f6b6641d4d9c23620> http://www.agronmc.com.ua/nmcprop/zhurnal_1a.html
<http://www.library.zgia.zp.ua/ukr/index.php?text=Obmen>
<http://www.bo.net.ua/forum/index.php?showforum=12>
<http://www.ukrop.com/ua/directory/science/liberal/sociology?cur=0138-00-0-2-06-00-001->
<http://www.agronmc.com.ua/nmcprop/novteh41.html>
www.mon.gov.ua/education/higher/bks2005.doc
<http://www.eufimb.edu.ua/structure/divisions/bookshop/>
www.sumdu.edu.ua/ua/general/structure/branch/library/buletin/date/
<http://poglyad.com/article/139/?PHPSESSID=a78a94b48be8407b5c04c4008f547fb8> <http://www.pritvor.kiev.ua/notice/?&page=73>
<http://www.tspu.edu.ua/php1/include/resurs/kms/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі міжнародних відносин.
2. Зовнішньополітичні настанови Заходу.
3. Зовнішньополітичні настанови СРСР.
4. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі.
5. Дунайська конференція 1947 р.
6. Японія після Другої світової війни. Сан-Франциська мирна угода 1951 року.
7. Передумови початку “холодної війни”.
8. Становлення блокового протистояння.
9. Особливості протистояння Заходу і Сходу у другій половині 50-х - на початку 60-х років.
10. Проблеми німецького врегулювання після Потсдамської конференції (1945–1949). Створення двох німецьких держав.
11. Німецьке врегулювання у другій половині 50-х років. “Берлінська криза” 1958–1961 рр.
12. Перша криза деколонізації.
13. Бандунзька конференція країн Азії та Африки.
14. “Третій світ”. Становлення руху афро-азійської солідарності.
15. Підтримання миру й міжнародної безпеки в діяльності ООН в умовах “холодної війни”.
16. Операція ООН у Конго.
17. ООН і перші кроки у сфері роззброєння.
18. ООН і деколонізація.
19. Розгортання боротьби за права людини.
20. Радянсько-американські відносини на межі 50–60-х років.
21. Основні напрями радянсько-американського співробітництва в роки детанту.
22. Відхід від детанту і новизна у радянсько-американських відносинах.
23. Відносна стабілізація в Європі. Підвищення ролі Західної Європи.
24. “Нова східна політика” ФРН.
25. Франція і детант. Співробітництво “від Атлантики до Уралу”.
26. Проблеми європейської безпеки в діяльності ОВД і НАТО.

27. Етапи Наради з безпеки і співробітництва в Європі.
28. Гельсінський процес і проведення Белградської зустрічі представників країн НБСЄ.
29. Проблеми детанту у відносинах Заходу та Сходу. Радянсько-французькі відносини.
30. Радянсько-західнонімецькі відносини.
31. Радянсько-британські відносини.
32. Проблема скорочення звичайних озброєнь в Європі.
33. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 р.
34. Договори і угоди про контроль над стратегічними озброєннями 70-х років.
35. Декларація про деколонізацію в ООН.
36. Становлення ідеології і практики Руху неприєднання.
37. Еволюція Руху неприєднання в 60–70-ті роки.
38. Створення осі Північ — Південь. Проблема нового міжнародного економічного порядку.
39. Миротворча діяльність ООН.
40. ООН і Намібія.
41. Діяльність ООН у галузі прав людини.
42. Стратегія ООН у сфері економічного і соціального розвитку.
43. Сателізація країн Східної Європи. Становлення режимів “народної демократії”.
44. “План Маршалла” і східноєвропейські країни.
45. “Празька весна” 1968 р. “Доктрина Брежнєва”.
46. “План Шумана”. Утворення ЄОВС.
47. Інтеграційні процеси в Західній Європі. Утворення ЄЕС і ЄАВТ.
48. Воєнний конфлікт на корейському півострові 1950–1953 рр.
49. Друга індокитайська війна. Утворення СРВ.
50. Утворення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни.
51. Поворот в афганській політиці СРСР і доля розрядки.
52. “Перебудова” в СРСР і зміни орієнтирів у зовнішній політиці.
53. Поразка СРСР в Афганістані.
54. Розвал “соціалістичного табору” і розпуск ОВД та РЕВ.
55. Гельсінський процес на межі 70–80-х років.
56. “Перебудова” в СРСР і криза в НДР.
57. Падіння Берлінської стіни.
58. Договір “2+4” і об’єднання Німеччини.
59. Радянсько-американські переговори зі стратегічних та космічних озброєнь.
60. Проблема ракет середньої дальності в Європі.
61. Договір про ліквідацію РСМД.
62. Проблема скорочення звичайних збройних сил в Європі.
63. Переговори про заборону хімічної зброї.

64. Еволюція Руху неприєднання у 80–90-ті роки.
65. Внутрішні та зовнішні чинники розпаду СРСР.
66. Утворення і діяльність СНД.
67. Геополітичні наслідки розпаду СРСР.
68. Монополісний світ і його геополітичні переваги та вади.
69. Нові обриси системи міжнародної та європейської безпеки на межі 80–90-х років.
70. Трансформація НАТО.
71. “Пакт стабільності в Європі”.
72. Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 р. Прийняття Хартії європейської безпеки.
73. Підписання і реалізація Договорів СНО-1, СНО-2, СНО-3.
74. Новий режим контролю над звичайним озброєнням в Європі.
75. Україна у процесі ядерного роззброєння.
76. Виконання Україною умов Договору про ЗЗСЄ.
77. Договір “Відкрите небо” у контексті зміцнення безпеки в Європі.
78. Еволюція миротворчої діяльності ООН.
79. Економічна і соціальна діяльність ООН.
80. Гуманітарна діяльність ООН.
81. Проблеми реформування ООН.
82. Маастрихтські угоди і створення Європейського Союзу (ЄС).
83. Перехід до спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗППБ).
84. Амстердамські угоди і їх значення.
85. Проблеми розширення ЄС у 90-ті роки.
86. Косівська проблема у міжнародних відносинах.
87. Ізраїльсько-палестинська конфронтація (кінець ХХ — початок ХХІ ст.).
88. Ісламський фактор у міжнародних відносинах на початку ХХІ ст.
89. Вплив трагічних подій у США 11 вересня 2001 р. на зміну поліцентричного балансу сил у глобальній системі міжнародних відносин.
90. Здобутки, проблеми і перспективи в контексті реалізації зовнішньої політики України.